

ВИОЛЕТА ВУКИЋЕВИЋ

МОЛБА ЗА ПОСАО

First Choice, агенција за оглашавање и маркетинг
Булевар Зорана Ђинђића 9
11070 Нови Београд

Василија (Васка) Трнотравчић
Товилиште број 2
11259 Овча
linguist.pro@gmail.com

19. јуни 2013.

Поштовани,

Јављам се на ваш конкурс за радно место *copywriter*-а, објављеном на infostud.com. порталу за запошљавање. Немам никакво искуство у тој делатности, али су по мом мишљењу за тај посао потребни креативност, маштовитост, смисао за хумор, једном речју лепо писање и сматрам да с пуним правом могу да тврдим да сам вична писању. Нека вас не изненади моја наивност у схватању оглашавања и маркетинга; веома добро знам да је то постало наука ових дана, тачније ових деценија; да је то веома озбиљна делатност иако неупућенима изгледа као забава и стварање кроз игру; да ту постоје компјутери, Search Optimazation Engine и много других техничких заврзлама, али то се дâ научити. Уосталом, много тога што се у *advertising*-у и маркетингу назива техникама, стратегијама, комуникацијским алаткама, *know-how* и слично и што може да препадне људе који нису превише упућени у компјутере, ипак су само *buzz words*, форма али не и садржина или да се метафорички изразим: поклон савршено

упакован у раскошну кутију да вам је просто жао да је баците, а унутра кутија је празна или је садржај безвредан. Немојте, молим вас, ово схватити као моју ароганцију већ као *straight-forwardness* особе која тражи посао у ономе у чему се није до сада искушала. Одустала сам од традиционалне варијанте писања *Cover Letter*-а и *CV*-ја јер се то махом своди на препевавање или чак и преписивање помпезних фраза, поскиданих са разних Интернет сајтова за запошљавање који нуде бесплатне обрасце за ове две врсте докумената и по правилу им је сврха да се кандидат представи у што бољем светлу, односно да преувеличава своје вештине, знања, остварења, личне особине и остало. Ја сам се определила за другу варијанту, односно стил понашања у обраћању потенцијалном послодавцу који се може сажето описати као: „*What you see is what you get*” *Logic behind this attitude* је покушај да привучем пажњу у мору стереотипних резимеа, којима сте сигурно преплављени, јер су маркетинг и *advertising* занимљиви многим лицима, нарочито младим особама. А и немам шта да изгубим. Решила сам да урадим нешто необично, да се разликујем од осталих и преузимам ризик да оно што је требало да звучи оригинално, на крају испадне смешно. Међутим, осим *embarrassment*-а ништа горе не може да ми се деси, а на крају крајева нема срамоте у тражењу посла. Да не помињем да су времена таква да је, уколико немате *friends in right places*, посао постао привилегија, а не право сваког човека да поштеним радом зарађује за живот. Али ово моје писмо, које ћу покушати да развијем у једну кратку причу, је пример мог писања на основу кога можете стећи утисак о мом стилу изражавања, креативним и језичким компетенцијама јер је то, по мом мишљењу, суштина онога што се тражи од *copywriter*-а. Разлог зашто у текст убацујем понеку енглеску фразу је да вам скренем пажњу да добро говорим енглески језик. Мада га данас сви знају или мисле да знају. Такође, одлучила сам се за ретро стил у тражењу посла јер мислим да су послодавци засићени традиционалним формама обраћања (*CV* и пропратно писмо). Присетила сам се оних социјалистичких времена када су људи писали молбе за посао које су биле прави мали животописи и обично су почињале реченицом: „Рођен сам тад и тад, у сиромашној, али прогресивној, честитој радничкој/сељачкој породици, итд...” Наравно, подразумевало се чланство у Савезу комуниста. Али се у таквим биографијама видела (ко је умео да их чита) личност аутора, односно лица које тражи посао, а овај данашњи стил је не само униформан, једноличан, досадан, него и прикрива личност кандидата који стоји иза њега. Најважнији разлог за ово дугачко

писмо је то што немам свој *portfolio*, а желим да postanem *copywriter*. Надам се да се нисте заморили од читања јер имате *short attention span*, па ћу продужити. Ипак вам се не обраћам без икаквог смисла и разлога. Нисам медицинска сестра која се јавља на конкурс за пилота; имам извесне квалификације и предиспозиције које ме могу учинити занимљивом вашој агенцији, те да се одлучите да ми пружите шансу да се упустим у *pursuit of new career*. Дипломирала сам на Филолошком факултету у Београду, на одсеку Опште књижевности са теоријом књижевности пре скоро 25 година. Међутим, прва одлука коју сам донела након дипломирања јесте да нећу да будем *struggling artist*, хоћу да радим. Међутим, мој први посао био је горко разочарање у свет бизниса и канцеларијски живот. Радила сам на сортирању чекова у једној банци и мој посао се састојао од бројања, по износу и индосанту већ сортираних, чекова и раздвајања истих у бесконачан низ две врсте *manila envelopes*: једна је садржавала 50 комада, а друга 100. И тако сваки дан, осам сати дневно. Иако сам променила смену из преподневне у послеподневну; иако су то била времена када сте могли да пушите цигарете и пијете кафу на послу колико год сте хтели; и поред свега тога издржала сам једва шест месеци. Имам још једно канцеларијско искуство у истом трајању, али тамо нисам радила ама баш ништа, ако не рачунате то што сам једном приликом потрошила пет радних дана да откуцам магистарски рад супруге једног од директора. Да не напомињем да су оба посла била преко родбинских веза и ургања. Још нешто из давне прошлости. Чувала сам децу по Енглеској и тако усавршавала енглески језик, али ме енглеска култура није баш дотакла. Да не заборавим и ово. Повремено су ме са Бироа рада слали да замењујем наставнике српског или енглеског језика у београдским школама који су на боловању или одсутни из других разлога. Да ђаци не губе часове. Али себе нисам нашла у просвети на првом месту зато што нисам имала јаке везе за стално запослење, а искрено речено, није ме ни одушевљавала атмосфера школе: учионица, зборница, ношење дневника, разредни старешина, уписивање оцена. Још као млада девојка, једва сам чекала да завршим гимназију и да се упишем на факултет. Слобода, човече. По терминологији коју користим јасно вам је да сам особа из оних давних социјалистичких времена, али нисам југо-носталгичар. Времена се мењају и треба прихватити промене, чак и непријатне. *You can't change the world. If you try, you will fail and only make yourself miserable. Go with the flow.* Вама је очигледно јасно да се ја из петних жила трудим да докажем да ми писање блогова не би

било тако странно. Могу да ћеретам на сваку тему, нарочито о ономе о чему мало знам. Хоћу исто да вам скренем пажњу на нешто што сигурно знате, али морам да се осигурам да не помислите да не знам граматику и правопис. У обраћању са ви и осталим падежима ове личне заменице (исто важи и за присвојне заменице ваш, ваши...) не користим велико почетно слово јер је тако правилно. Велико слово се користи само када се обраћате конкретној особи и ословљавате је по имену и презимену. Међутим, ту правописну конвенцију више нико не поштује. Сви пишу ви, вас, ваше великим почетним словом што мене доводи у непријатну ситуацију да се, када се јављам на разне конкурсе за посао и поштујем ово правило, излажем ризику да се мој CV и не прочита јер неко у Служби људских ресурса мисли да је то граматички неправилно. Од мојих осталих послџа поменула бих и ово. Имам лиценцу туристичког водича коју сам прибавила још пре 20 година, завршавајући тромесечни курс на Политехничкој академији у Београду. Али то од мене није учинило туристичког водича. Да пођемо од самог курса. Моја тетка је, тобоже, нашла везу преко директора једне реномиране туристичке агенције који је обећао да ће ме запослити, али морам да поседујем лиценцу туристичког водича. То је законски критеријум. Када сам то одрадила, испоставило се да не може да ми помогне у тражењу посла. Није ми жао јер је курс био занимљив, а практични испит више него сјајна забава јер смо ми, полазници курса, одрадили једну малу двојезичну (српски & енглески) једнодневну екскурзију по Србији, са посетом манастирима. Једини посао у туризму, кога сам се дочепала преко породичних познанстава, је био петомесечни боравак у неком летовалишту у Будви. „Радила” сам као представник једне туристичке агенције из Ниша јер се тада, по закону, захтевало да неко из агенције буде присутан у летовалишту у коме одседају гости агенције. Мој посао се састојао у томе да водим рачуна да туристи добију оно што су платили, односно одличну услугу; другим речима, да интервенишем ако постоји проблем са прљавим пешкирима, ненамештеним креветима, хладном водом из туша, собом без погледа на море и слично, али на моју жалост, у том хотелу је све функционисало беспрекорно и нисам имала никаква посла. Иако сам ја то замишљала као бесплатно летовање на рачун послодавца, плажа ми се смучила после месец дана. Сад ми је јасно зашто се приморци ретко купају у мору. Готово да сам по дану престала да излазим из своје собе, осим на доручак и вечеру (шведски сто!!!!!!!) и да се нисам учланила у будванску библиотеку, свисла бих од досаде. Мислим да сам прочитала бар по-

ловину романа са њихових полица (*lol*). Моја једина обавеза је била да седим у лобију хотела свако вече од 6 до 9 увече, иза знака са називом туристичке агенције за коју сам радила и да чекам да неко од мојих гостију приђе и замоли за помоћ или информације. Нико није пришао. Ако још увек читате ово моје писаније, хоћу да вам скренем пажњу на то да сам свесна да неколико претходних реченица могу да вас наведу на закључак да сам толико непријатна појава и да ми се зато нико није обраћао, што ће дефинитивно уништити моје шансе да ме схватите озбиљно и да добијем посао као *copywriter*, али сам се још у почетку определила за принцип: „*Truth is the best policy!*” Нема лажи, нема преваре. Једва сам дочекала крај летње сезоне и потпуно сам изгубила жељу за бављењем туризмом. Можда би моја каријера била другачија да сам добијала аранжмане за Грчку, Турску, Египат и слично, али сумњам. Обишла сам те земље. Мало сам путовала, видела сам мало света. Пре не знам тачно колико година давала сам повремено приватне часове енглеског. Упознала сам врло интересантне породице на тај начин. То су била времена када су се за приватне часове енглеског опредељивали или родитељи чија су деца понављачи, па треба да добију двојку из енглеског или амбициозни родитељи који желе да деца савладају енглески боље него што је то било могуће из наших досадних школских уџбеника. Сада је учење језика постало прави бизнис са врло развијеним тржиштем и великом професионалношћу. Отприлике пре нешто више од једне деценије, имала сам понуду неке приватне школе енглеског да радим као њихов предавач. Све смо лепо утаначили, договорили се око цене током интервјуа за посао и требало је да следећег дана дођем по други пут и добијем распоред часова и материјал за наставу. Међутим, та школа се налазила негде око Сава центра и ја сам се тако изгубила у оном лавиринту ходника и степеница; претраживала сам Сава центар и околину најмање тридесет минута док нисам схватила да сам почела да се вртим у круг. Каснила сам на тај важан састанак, а то је било време пре мобилних телефона и нисам могла да позovem послодавца да му признам да сам се изгубила. Мрзело ме је и било ме је срамота да признам ту чињеницу да се слабо сналазим у простору, а када сам се присетила да хонорар за двочас покрива само превоз у два смера (са председањима, пошто живим на периферији на супротном крају Београда), одбацила сам идеју да тражим неку говорницу и признам своју бруку да не могу да нађем њихове просторије. Периферија. То је и географски и културолошки појам. На периферији града, на периферији живота. Дакле, један досадан живот, без узбуђења, испуњен

радом и са извесном количином среће и задовољства у малим стварима. Подсећам себе на брата из *Сша* клене менаџерије Тенеси Вилијамса коме су једина авантура у животу читање књига и одлазак у биоскоп. Зато и желим да будем *copywriter*, да се и ја мало играм и да за то будем плаћена иако сам се можда касно сетила. Бавила сам се и угоститељством; радила сам као келнерица на мору и у једном билијар клубу у Београду, али сам од тога одустала када сам зашла у године. Непријатно ми је да признам, али сам извесно време стварно уживала у том послу јер сам мислила да добијам исту количину забаве и разоноде као и гости ресторана, плус зарада. Било је и других послита у које нећу да залазим, али сам стигла до посла у коме сам се највише задржала. Последњих година бавим се пружањем преводилачких услуга за енглески и српски језик у оба смера као *freelancer*. Радим пре свега право и финансије: све врсте уговора, годишњи финансијски извештаји, Биланси успеха, Биланси стања, Извештаји ревизора, Процене вредности, правилници пословања, званична писма, одлуке, решења...

То је веома пријатан и интелектуално стимулативан занат, али је мене после седам година интензивног превођења ухватио „*seven-year itch*” баш као у браку. Почела сам да се секирам око тешкоћа у наплати потраживања, али ми најтеже пада усамљенички аспект тог занимања. По цео дан сам код куће, радећи више од 10 сати дневно када има посла или када га нема, не мрдајући из куће, седећи и чекајући да зазвони телефон у страху да не пропустим неки материјал који ми се понуди за превод. Верујте, када радите за преводилачке агенције као *freelancer* може вам се десити да изгубите превод само зато што сте отишли у пошту да платите рачуне или у самоуслугу да купите храну, а за агенције ових дана је све *rush job*. Тако сам почела да тражим другу врсту посла који ће ме извести из ове „*work from home*” изолације. Определила сам се за стручно превођење уместо књижевног из страха да не искасапим литерарни текст у преводу, али још више зато што се за стручне текстове плаћају много већи хонорари по страници, а ја сам за своје области превођења прилично поткована и терминологијом и познавањем тематике. Читаоче, да ли сте још увек уз мене? Намера ми је да вас забавим и насмејем, а бојим се да не изазовем супротан ефекат попут сажалења или чак и презира овом својом простодушношћу и наивним наступом. Од књижевног превођења сам одустала после првог неуспешног покушаја. Једна издавачка кућа ми је дала да prevedем са енглеског на српски неки шунд од романа који би сваки студент књижевности забранио за читање и који је био написан тако

једноставним енглеским језиком да би свако ко је завршио два курса енглеског могао да га прочита у оригиналу. Услов за потписивање тог Ауторског уговора је био да преведем прво поглавље од неких 30 страна. Али, не лези враже; иако је тај роман *trash* литература, ни р од романа, ипак је стил писања био хумористичан и лаган, пријатан, допадљив тако да сам се ја нашао у ситуацији да преводим врло слободним стилем да бих сачувала забаван, симпатичан тон. Издавач је у мом преводу видео измишљање и толико је био изнервиран да не само да није хтео да потпише уговор за превод целе књиге, већ није хтео ни да се види са мном да му вратим књигу и поред неколико мојих неуспелих покушаја да је вратим. Ја тај *junk* нисам хтела да држим код куће. Бацила сам књигу у ђубре после годину дана чекања да ме издавач позове. Нисам се много потресла због овог догађаја јер се таква литература наплаћује само 100 динара по страници, а искрено речено не бих ни желела своје име на корицама тако безвредне књиге. Немојте погрешно да ме схватите; ја нисам интелектуални сноб, али сам врло озбиљна када је у питању књижевност. Ипак сам скоро урадила превод песама на енглески свог пријатеља који има бенд и свира у слободно време, али вам то не могу показати док се превод не унесе на њихову веб страницу и тада ћете имати прилике да стекнете бољи увид у моје способности да преводим поезију, али напомињем да је то врло захтевно и деликатно због симболике у значењу, метафора, риме, ритма, алитерација, рефрена, мелодије, а стихови о којима говорим су врло квалитетни. Зато сам задовољнија када преводим правне и финансијске текстове јер ту нема збуњивања, све је јасно, тачно и прецизно речено, а стил није тежак; све више преовладава обичан *business English*. Што се тиче мог стила усменог или писаног изражавања, тежим концизности и ефектности и ономе што је Иво Андрић описао у савету за писце и гласи: „Пишите тако да речима буде тесно, а мислима пространо.” Повремено се бавим креативним писањем, али на том плану нисам постигла ништа у смислу репутације или финансијске користи јер ако немате таленат једног Басаре или Александра Тишме (то нису моји омиљени писци, већ су ми прво пали на памет), онда су вам потребне личне везе да уђете у тај затворени круг људи из света културе и информисања. Никада ме није привлачило новинарство иако га сматрам седмом силом која је у стању да уништи и појединце, и компаније и државе; медији су потребни сваком друштву, али о новинарима имам ружно мишљење. Сматрам их пацовима који ришкају по ђубрету.

Оно што сам оставила за крај јесте разлог због чега једна жена, у позним четрдесет годинама, жели промену каријере,

и то баш у делатностима маркетинга и *advertising*-а и то посао *copywriter*-а. Ова идеја ми је падала на памет и раније, али ништа по том питању нисам учинила јер сам тај свет сматрала недоступним на првом месту зато што се захтевају лепота, занимљив имиџ, добро одевање, а вероватно и младост. Данас је на тржишту рада стање такво да је конкурс за посао нешто врло слично *beauty pageant*-у, али се ја ипак надам да ћу наћи агенцију у којој се траже рад и креативност, а не *great personality*, *extreme physical attractiveness*, *designer's clothing* и остали квалитети који су толико неопипљиви и тешко мерљиви, излизани од употребе да готово и немају смисла: *attention to detail*, *problem solving skills*, *team player*, *mylti-tasking*, *ability to follow instrxyctions and work with minimal supervision*, *blah-blah*, *blah*. Друго, годинама живим у убеђењу да је дефиниција маркетинга: Убедити потрошача да купи нешто што му није потребно или што не може да приушти финансијски, али ето уз плаћање на рате, кредитне картице и остале повољности или инструменте плаћања, потрошач ипак пристаје на куповину. Моја предрасуда је потврђена изјавама неких маркетиншких стручњака које сам нашла на Интернету, али чија имена нећу наводити, већ ћу их само цитирати. Прва дефиниција: „Разлика између *sales* и маркетинга је у следећем. Продаја је задовољавање потребе потрошача, а маркетинг је креирање потребе потрошача.” Које су то потребе које ја као потрошач имам, а нисам их свесна него ми је потребан маркетинг да ми то објасни?!?! Да ли се ту ради о томе да провајдер кабловске телевизије измени сигнал, па су обични грађани принуђени или да купују додатне адаптере и сличне уређаје да би гледали телевизију или да купују нови телевизор, иако су старим апсолутно задовољни. Друга дефиниција: „Третирај потрошача као да је краљевско височанство, а сматрај га идиотом.” Ово је толико практичан и користан савет да је сваки коментар излишан. Такође, спадам у људе који мењају канал чим се на екрану појаве рекламе, мада признајем да су неке рекламе права мала уметничка дела. Али ретка. Већина реклама је банална и досадна. Треба да буду интересантније, као кратки филмови, са причом, са идејом кроз које ћете проткати и карактеристике производа (шампона, детерџента и осталог). Сигурно вам пролази кроз главу питање: „Шта ова жена са својим циничним и увредљивим ставом према врло озбиљним и сложеним делатностима тражи у маркетингу и *advertising*-у?” Одговор је врло прост: Желим креативан посао и учење нових вештина и технологија. Маркетинг је будућност. Тржишта су засићена скоро сваком врстом роба и услуга и само добар маркетинг остварује продају. Чула сам и за бренд, мада га

сматрам само и искључиво статусним симболом. Поменула сам своју креативност и то је мање више последње што ћу вам рећи о себи. Бавим се креативним писањем у слободно време. Не сматрам себе аматером зато што сам завршила Светску књижевност, али се исто тако нисам прославила на том плану јер ако нисте неки нови Пекић, Павић или Давид Албахари, онда да продрете у литерарне кланове морате имати везу или лепоту јер већина тих пијандура воли лепе жене. А и ја нисам особа која може и хоће да вуче људе за рукав и куца на разна затворена врата у нади да ће се нека можда и отворити. *Unfortunately*, ја сам неугледна и гојазна жена. У релативно кратком року нагурала сам велики број килограма. Иако имам пун ормар и два кофера врло пристојне одеће, ништа не могу да обучем. Спала сам на облачење у радњама за труднице, а тамо су цене прескупе. Нисам *mind reader*, али претпостављам да ћете на овом месту помислити да сам нека дебела наказа, ружна као грех, а привлачност и *cool image* су вероватно императиви у вашој делатности или недостатак истих чиста непристојност у вашем радном окружењу. У овом фиктивном дијалогу, који у својој глави водим са вама, одговорићу вам контра-аргументом: Имам глас, али не и стас за певачицу. *Don't judge book by the cover*. Мислим да могу да прођем као певачица уз мало улепшавања. Нисам завршила оно што сам хтела да кажем о свом креативном писању, па ћу се вратити на ту тему. Пишем песме, чак сам и о свом трошку одштампала једну збирку песама у тиражу од 50 примерака и поделила је пријатељима и родбини. Остао ми је само један примерак моје песмарице који чувам за себе. Мислила сам да вам то пошаљем уместо свог портфолија, али сам променила одлуку. Песме су мрачне и песимистичне и то би свакако уништило све моје шансе да у мени видите потенцијалног *copywriter*-а. Песме су мрачне, али ја нисам негативна, малодушна или разочарана личност. Напротив. Написала сам и један ТВ сценарио под насловом „Кисело грожђе” на тему трагања за љубављу мањег броја ликова који су тек прешли тридесету, али ме је једна јача ТВ кућа одбила, а у другој самозваној продуцентској кући (ја такве називам шпајз-бизнисима) чак сам доживела непријатност или комичну ситуацију, зависи како гледате на ствар: Мој сценарио нису прочитали, али су у мојој четрдесетој години живота покушали да ми продају школу глуме по безобразно високој цени???! Написала сам више драма, али највише докле сам догурала јесте семипозитивна рецензија драматурга Атељеа 212 једног мог комада (под насловом „Воајер сам, тим се дичим”) и која се своди на следеће: „Дијалози и карактери су добри, али нема радње. А сад

седните и почните да пишете драму.” Хтела сам да полемишем са том женом, рецимо: „А где сте видели радњу код Бекета или Јонеска?”, али сам одустала од тога јер ми је речено да годишње примају око сто шездесет нових текстова, а на сцену поставе једну или две нове представе савремених српских аутора, од чега је једну написао неки афирмисани редитељ или глумац. Ипак сам имала среће да је мој текст прочитан и да ми је дат коментар у року од недељу дана. Још један разлог зашто се нисам борила и расправљала са драматургом из Атељеа 212 је моје уверење да идеје, поруке и теме морају бити јасне и видљиве читаоцу драме из самог текста. Ако ви морате да објашњавате шта сте хтели да кажете, онда то није довољно добар текст. Ово је само делимично тачно јер ако напишете нешто оригиналније, другачије, нешто на шта стандардна публика није навикнута, онда вам је заиста потребна помоћ књижевних критичара или људи из театра који препознају ваш таленат и дају вам охрабрење да се борите да то поставите на позорницу. Ја се нисам борила. Нисам ни имала времена јер нисам дизала главу од свог преводачког посла који ми је једини извор прихода. Написала сам и више кратких прича, али ниједна није објављена. Ја се јавим на један књижевни конкурс за једно дело и ту је крај приче. Баш сам се расписала, време је да прекинем.

Надам се да сте прочитали моју молбу за посао до краја и да ћемо можда и сарађивати. *However*, ценила бих и да добијем било какав коментар о свом тексту или савет о томе како постати *copywriter*.

Срдачно вас поздрављам.
Васка Трнотравчић